

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

06-03-321М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни «Банківська система» для здобувачів
вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-
професійною програмою «Фінанси, банківська справа,
страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
Протокол № 3 від 27.09.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Банківська система» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа, страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Мельник Л. В., Дума В. М., Котик О. В. – Рівне : НУВГП, 2023. – 18 с.

Укладачі: Мельник Л. В., д.е.н., професор кафедри фінансів та економічної безпеки; Дума В. Л., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу; Котик О. В., ст. викладач кафедри фінансів та економічної безпеки.

Відповідальний за випуск: Мельник Л. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та економічної безпеки.

Керівник (гарант) ОП: Мельник Л. М. к.е.н., доцент.

Зміст

	стор.
1. Загальні вказівки.....	3
1.1. Загальні рекомендації до оформлення курсової роботи..	3
1.2. Оцінювання курсової роботи.....	5
2. Тематика курсових робіт.....	5
3. Структура та зміст курсової роботи	9
4. Навчально-методичні матеріали дисципліни.....	17

© Л. В. Мельник,
В. Л. Дума,
О. В. Котик, 2023
© НУВГП, 2023

1. Загальні вказівки

1.1. Загальні рекомендації до оформлення курсової роботи

Метою вивчення дисципліни «Банківська система» є ознайомлення студентів з основами організації банківської системи України та операціями комерційних банків.

Індивідуальне навчально – дослідне завдання передбачено навчальним планом у вигляді курсової роботи. Курсова робота виконується кожним студентом за індивідуально отриманим завданням. Зміст курсової роботи передбачає застосування отриманих теоретичних знань та набуття практичних вмінь проведення аналізу діяльності комерційного банку. Обсяг курсової роботи становить до 50 сторінок.

Курсова робота виконується в комп'ютерному варіанті. Поля: верхнє та нижнє – 2 см , ліве -2,5 см, праве – 1 см.

Шрифт 14 Times New Roman. Інтервал – полуторний.

Заголовки структурних частин курсової роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, ДОДАТКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ друкують великими жирними літерами симетрично до набору. Заголовки підрозділів друкують маленькими жирними літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 3 інтервалам.

Кожну структурну частину курсової роботи починають з нової сторінки.

Нумерація сторінок в правому верхньому кутку. Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку, наприклад: «1.2.» (другий підрозділ першого розділу). У тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Ілюстрації і таблиці подаються в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу. Наприклад: Рис.1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва розміщуються послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначеннями номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Заголовки таблиці починаються з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапок не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф зазначають в однині.

Формули в курсовій роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань із вказанням сторінок, наприклад, [1, с.23].

В кінці курсової роботи необхідно вказати перелік використаної літератури, який формується в алфавітному порядку.

Кожне джерело у списку використаної літератури повинно бути сформоване наступним чином:

1. Прізвище та ініціали автора.
2. Повна назва роботи, місто, видавництво, рік видання,

кількість сторінок.

Для статей, що опубліковані в періодичній літературі, необхідно вказати прізвище та ініціали автора, назву статті, назву видання, рік видання, номер журналу та сторінки.

Додатки оформлюють на наступних сторінках курсової роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен містити заголовок та номер. Додатки слід позначати послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: Додаток А, Додаток Б і т.д. Якщо додаток продовжується на наступній сторінці, то вказують: продовження додатка А.

1.2. Оцінювання курсової роботи

Контроль виконання курсової роботи включає поточний контроль за виконанням розрахунків та захист перед комісією. Оцінка виконання та захист курсової роботи проводиться за 50 – бальною шкалою.

Теоретична частина	Розрахункова частина	Захист роботи	Сума
10	30	10	50

2. Тематика курсових робіт

Тематика КР
1. Аналіз фінансової діяльності комерційного банку.
2. Аналіз кредитних операцій комерційного банку.
3. Кредитна політика банку та напрями її удосконалення.
4. Кредитування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.
5. Банківське кредитування: сучасний стан та перспективи розвитку.
6. Банківський кредит та його роль в економічному розвитку регіону.
7. Валютні операції та їх місце в діяльності комерційного банку.
8. Валютні операції: сучасний стан та перспективи розвитку.

9. Аналіз депозитних операцій комерційного банку.
10. Інвестиційна діяльність банків на ринку цінних паперів.
11. Кредитний ринок, проблеми та перспективи розвитку.
12. Споживче кредитування в діяльності комерційного банку.
13. Кредитування підприємницького сектору як складова інвестиційної діяльності комерційного банку.
14. Аналіз капіталу комерційного банку та шляхи його оптимізації.
15. Аналіз активних операцій комерційного банку та напрями їх вдосконалення.
16. Місце кредиту в складі сучасних операцій комерційних банків України.
17. Місце та роль банківської системи в економічному розвитку держави.
18. Напрями організації безготівкового обігу в банках України.
19. Особливості кредитної діяльності комерційного банку в сфері АПК.
20. Перспективи розвитку розрахунково-касових операцій у банківських установах України.
21. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи в період інтеграційних змін.
22. Стан та перспективи розвитку лізингового кредиту в Україні.
23. Стан та перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні.
24. Сучасні операції комерційних банків України.
25. Фінансові аспекти регулювання банківської діяльності в Україні.
26. Формування ресурсної бази банків України: стан та шляхи покращання.
27. Аналіз фінансових результатів діяльності комерційного банку.
28. Банківські ризики та методи їх зменшення.
29. Бізнес-планування діяльності банку.
30. Використання Інтернет-технологій у банківській справі.
31. Діяльність банків України на міжнародному фінансовому ринку.

32. Платоспроможність комерційного банку та напрямки її підвищення.
33. Організація депозитарної діяльності банку на фондовому ринку.
34. Організація міжбанківських розрахунків в Україні.
35. Оцінка банком кредитоспроможності позичальника.
36. Розвиток інфраструктури фінансового ринку України.
37. Розвиток обслуговування банком корпоративних клієнтів.
38. Розвиток платіжних систем в банківській сфері.
39. Розвиток системи гарантування банківських вкладів в Україні.
40. Аналіз фінансової стійкості комерційного банку та напрями її підвищення.
41. Напрями вдосконалення управління власним капіталом банку
42. Напрями вдосконалення управління залученим капіталом банку
43. Шляхи вдосконалення кредитних операцій банку
44. Формування і розподіл прибутку банку
45. Формування витрат банку
46. Напрями вдосконалення управління активами банку
47. Напрями вдосконалення управління пасивами банку
48. Шляхи вдосконалення депозитних операцій банку

***Рекомендований план курсової роботи на тему:
«Кредитна політика банку та методи її удосконалення»***

Вступ

Розділ 1. Теоретичні засади кредитної політики банку

1.1. Сутність кредитної політики банку

1.2. Організація кредитної політики банку

Розділ 2. Аналіз фінансового стану банку на прикладі

2.1. Економіко – організаційна характеристика банку

2.2. Структурно – динамічний аналіз фінансової звітності банку

2.3. Коефіцієнтний аналіз фінансової звітності банку

Розділ 3. Шляхи вдосконалення кредитної політики банку на прикладі

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Рекомендований план курсової роботи на тему: «Місце та роль банківської системи в економічному розвитку держави»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні засади функціонування банківської системи України

1.1. Сутність банківської системи та її структура

1.2. Етапи розвитку банківської системи України

Розділ 2. Аналіз фінансового стану банку на прикладі

2.1. Економіко – організаційна характеристика банку

2.2. Структурно – динамічний аналіз фінансової звітності банку

2.3. Коефіцієнтний аналіз фінансової звітності банку

Розділ 3. Перспективи розвитку банківського сектору економіки України

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Рекомендований план курсової роботи на тему:

«Використання інтернет-технологій у банківській справі»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні аспекти використання інтернет-технологій у банківській справі

1.1. Сутність інтернет-технологій та їх нормативно-правове забезпечення

1.2. Особливості використання інтернет-технологій провідними банками України

Розділ 2. Аналіз фінансового стану банку на прикладі

2.1. Економіко – організаційна характеристика банку

2.2. Структурно – динамічний аналіз фінансової звітності банку

2.3. Коефіцієнтний аналіз фінансової звітності банку

Розділ 3. Перспективи розвитку інтернет-технологій у банківському секторі

Висновки

Список використаних джерел Додатки

3. Структура та зміст курсової роботи

Курсова робота виконується на прикладі конкретного банку і повинна включати наступні частини:

Вступ – 2-3 стор. У вступі слід коротко відобразити:

- обґрунтування актуальності теми;
- загальну мету і поставлені у роботі завдання;
- інформаційно-аналітичну базу;
- відомості про структуру і обсяг курсової роботи

Основна частина курсової роботи складається з розділів і підрозділів. Кожний розділ починають з нової сторінки.

У першому розділі (10-15 стор.) розглядають теоретичні питання щодо сутності банківської системи України та операцій комерційних банків, відповідно до тематики курсової роботи.

У другому розділі (25-30 стор.) проводять аналіз фінансового стану обраного банку за 3 роки.

Економіко – організаційна характеристика банку містить інформацію про діяльність банку, його організаційну структуру, основні техніко – економічні показники діяльності.

Таблиця аналізу техніко – економічних показників має вигляд:

Таблиця 2.1

Основні техніко-економічні показники банку за період....

Показники	Оди н. вимі ру	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
		1	2	3	2/1	3/2	2/1	3/2
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Процентні доходи								
Комісійні доходи								
Процентні витрати								
Комісійні витрати								
Активи								

Власний капітал								
Чисті доходи від банківської діяльності								
Прибуток (збиток) до оподаткування								
Чистий прибуток								
Сума сукупного доходу								
Рентабельність активів								
Рентабельність капіталу								

Структурно – динамічний аналіз фінансової звітності банку включає в себе:

Аналіз показників доходів та витрат банку;

Аналіз активів банку;

Аналіз зобов'язань банку;

Аналіз власного капіталу банку.

Таблиця 2.2

Аналіз показників доходів та витрат банку за 1-3 рр.*

Показники	Роки			Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
	1	2	3	2/1	3/2	2/1	3/2
1	2	3	4	5	6	7	8
Процентні доходи							
Процентні витрати							
Чистий процентний дохід/витрати							
Комісійні доходи							
Комісійні витрати							
Чистий прибуток/збиток від операцій із фінансовими інструментами							
Чистий прибуток/збиток від операцій з іноземною валютою							

Чистий прибуток/збиток від переоцінки іноземної валюти									
Чистий прибуток/збиток від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості									
Чистий збиток від зменшення корисності фінансових активів									
Чистий (прибуток)/збиток від(зменшення)/збільшення резервів за зобов'язаннями									
Інші операційні доходи									
Витрати на виплати працівникам									
Витрати зносу та амортизація									
Інші адміністративні та операційні витрати									
Витрати на податок на прибуток									
Усього сукупного доходу за рік									

* Показники таблиці 2.2 повинні відповідати даним фінансової звітності банку

Таблиця 2.3

Аналіз активів банку за період ...*

Показники	Роки						Відхилення				
	1		2		3		2/1		3/2		
	сума, тис. грн	част ка, %	сума тис. грн	част ка, %	сума тис. грн.	част ка, %	у сумі, тис. грн	у %	у сумі, тис. грн	у %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Грошові кошти та їх еквіваленти											
Кредити та заборгованість банків											
Кредити та заборгованість клієнтів											
Інвестиції в цінні папери											
Інвестиційна нерухомість											

Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток										
Основні засоби та нематеріальні активи										
Інші активи										
Необоротні активи, утримувані для продажу та активи групи вибуття										
Всього активів										

* Показники таблиці 2.3 повинні відповідати даним фінансової звітності банку

Таблиця 2.4

Аналіз зобов'язань банку за період ...*

Показники	Роки						Відхилення			
	1		2		3		2/1		3/2	
	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	у сумі, тис. грн	у %	у сумі, тис. грн	у %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Кошти, отримані від НБУ										
Кошти банків										
Кошти клієнтів										
Інші залучені кошти										
Відстрочені податкові зобов'язання										
Резерви за зобов'язаннями										
Інші зобов'язання										

Субординований борг										
Всього зобов'язань										

* Показники таблиці 2.4 повинні відповідати даним фінансової звітності банку

Таблиця 2.5

Аналіз власного капіталу банку за період ...*

Показники	Роки.						Відхилення			
	1		2		3		2/1		3/2	
	сума, тис. грн.	част ка, %	сума, тис. грн.	част ка, %	сума, тис. грн.	част ка, %	у сумі, тис. грн	у %	у сумі, тис. грн	у %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Статутний капітал										
Емісійні різниці										
Незарєєстрований статутний капітал										
Інший додатковий капітал										
Резервні та інші фонди банку										
Резерви переоцінки										
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)										
Всього власного капіталу										

* Показники таблиці 2.5 повинні відповідати даним фінансової звітності банку

Коефіцієнтний аналіз фінансової звітності банку, за допомогою якого можна з'ясувати якісні характеристики активів і пасивів, передбачає визначення наступних показників:

Таблиця 2.6

Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості банку за період...

Показники	Роки			Відхилення			
				Абсолютне		Відносне, %	
	1	2	3	2/1	3/2	2/1	3/2
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт надійності							
Коефіцієнт фінансового важеля							
Коефіцієнт мультиплікативного капіталу							
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів							
Коефіцієнт захищеності власного капіталу							

Таблиця 2.7

Коефіцієнтний аналіз ділової активності банку за період...

Показники	Роки			Відхилення			
				Абсолютне		Відносне, %	
	1	2	3	2/1	3/2	2/1	3/2
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт активності залучення і запозичення коштів							
Коефіцієнт активності залучення депозитів							
Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів							
Коефіцієнт активності залучення коштів до запитання							
Загальна кредитна активність (відношення наданих кредитів до загальних активів)							

Коефіцієнт використання залучених коштів (відношення наданих кредитів до залучених коштів);							
Додатковий коефіцієнт використання залучених коштів (відношення активів до залучених коштів).							

Таблиця 2.8

Коефіцієнтний аналіз ліквідності банку за період....

Показники	Роки			Відхилення			
				Абсолютне		Відносне, %	
	1	2	3	2/1	3/2	2/1	3/2
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт миттєвої ліквідності							
Коефіцієнт мобільності високоліквідних активів							
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку							
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань							
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів							
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань							

Таблиця 2.9

Економічні нормативи діяльності банку

Показник	Нормативне значення	Рік 1		Рік 2	
		по системі	банк	по системі	банк
Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2)	>10%				
Норматив достатності основного капіталу (Н3)	>7%				

Норматив короткострокової ліквідності (H6)	>60%				
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR)	>90%				
Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{вв})	>100%				
Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _{ів})	>100%				
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (H7)	<2%*				
Норматив великих кредитних ризиків (H8)	<800%				
Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (H9)	<25%				
Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (H11)	<15%				
Норматив загальної суми інвестування (H12)	<60%				

У третьому розділі (9-10 стор.) на основі проведеного аналізу надаються рекомендації, пропозиції з організації банківських операцій на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також висновків у другому розділі дослідження.

Висновки (2-3 стор.) містять найважливіші результати, одержані в курсовій роботі та рекомендації щодо покращення фінансового стану банку.

Список використаних джерел повинен містити не менше 30 джерел. Список використаних джерел слід розміщувати одним з таких способів: 1) в порядку появи посилань у тексті; 2) в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема, потрібну інформацію можна одержати з ДСТУ 8302: 2015 «Національний стандарт України.

Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання».

У **додатках** має бути представлена фінансова звітність банку за три роки, на основі якої проводився аналіз.

4. Навчально-методичні матеріали дисципліни

1. Аналіз банківської діяльності : підруч. / А. М. Герасимович, І. М. Парасій-Вергуненко, В. М. Кочетков та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Герасимовича. Київ : КНЕУ, 2010. 599 с.

2. Бобиль В. В. Антикризове управління банківськими ризиками : моногр. Дніпропетровськ : Вид. Свідлер А. Л., 2012. 270 с.

3. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посібник. Київ : Знання, 2008. 318 с.

4. Довгань Ж. М. Фінансова стійкість банківської системи України: проблеми оцінки та забезпечення : моногр. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. 450 с.

5. Довгань Ж. М. Менеджмент у банку : підруч. Тернопіль : Економічна думка, 2017. 512 с

6. Ковальчук К. Ф. Банківські операції : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 232 с.

7. Криклій О. А. Управління кредитним ризиком банку. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. 86 с.

8. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2014. 400с.

9. Лачкова В. М. Фінансовий менеджмент у банку : навч. посіб. Харків : видавець Іванченко І.С., 2017. 180 с.

10. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України N 315 від 02.06.2009 р. URL: <http://zakon.nau.ua>.

11. Методичні вказівки Національного банку України з інспектування банків «Система оцінки ризиків» : Постанова Правління НБУ N 104 від 15.03.2004. URL: <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ukr/doc>.

12. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: Постанова Правління НБУ N 361 від 02.08.2004 р.

13. Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих витрат за активними банківськими операціями N 23 від 25.01.2012 р. URL: <http://www.liga.com.net>. зва з екрану.

14. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 07.12.00.

15. Про Національний банк України: Закон України № 679 - XIV від 20.05.1999.

16. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України №2664-III від 12.07.2001.

17. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України № 4452-VI від 23.02.2012 р.

18. Про регулювання Національним банком України ліквідності банків України: положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від 30 квітня 2009 р. N 259. URL: www.rada.gov.ua.

19. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: підруч. Київ : КНЕУ, 2012. 280 с.

20. Слав'юк Р. А. Кредитування і контроль : підруч. / заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. Р. А. Слав'юка. Київ: УБС НБУ, 2012. 375 с.

21. Слав'юк Р. А. Управління проблемними активами в банках : моногр. / за ред. Р. А. Слав'юка. НБУ, Університет банк. справи. Київ : УАБС НБУ, 2012. 370 с.